

NARODNI
DOM
MARIBOR

80 LET KONCERTNA
POSLOVALNICA

Orkestrski cikel 2025/2026

5. abonmajski koncert

Torek, 26. maj 2026, ob 19.30, Dvorana Union, Maribor

Simfonični orkester SWR

François-Xavier Roth, dirigent

Kristian Bezuidenhout, klavir

Spored

Jean Baptiste Lully (1632–1687)

Suita iz baletne komedije *Plemeniti meščan*, LWV 43

Uvertura

Canaries

Gavota – Druga arija krojaških vajencev

Prvi nastop – Sprejem Turkov

Wolfgang Amadeus Mozart (1756–1791)

Koncert za klavir in orkester št. 27 v B-duru, K 595

I. Allegro

II. Larghetto

III. Allegro

***

Joseph Haydn (1732–1809)

Simfonija št. 101 v D-duru, H 1/101, »Ura«

I. Adagio – Presto

II. Andante

III. Menuetto

IV. Finale: Vivace

Koncert traja približno dve uri in ima odmor.

Zaradi spoštovanja do umetnikov in celostne koncertne izkušnje fotografiranje in snemanje med koncertom ni dovoljeno.

Hvala za razumevanje.

V 17. stoletju je Pariz veljal za kulturno prestolnico sveta. Prek porok s premožnimi italijanskimi meceni je bil tesno povezan tudi z italijansko kulturo, kar je močno oplajalo tako arhitekturo kot likovno umetnost in glasbo. Sredi 17. stoletja je Francozom nekaj časa vladala celo Katarina Medičejska, kasneje pa je bil za uvoz italijanske kulture najbolj zaslužen kardinal Mazarin, ki je francoskemu dvoru med drugim predstavil najpomembnejši italijanski »izum« tistega časa – opero. Ta se v Franciji dolgo ni mogla uveljaviti, saj so Francozi imeli svojo tradicijo govornega gledališča (Racine, Corneille) in so zviška gledali na italijansko prepevanje, poleg tega pa je bil velikemu vladarju Ludviku XIV. precej bolj povšeči ples.

Zadržke izobraženih Francozov do opere je odpravil šele **Jean Baptiste Lully** (1632–1687), Italijan po rodu, ki je že v deških letih tako navdušil francoskega plemiča, da ga je ta pripeljal na francoski dvor. Tu se je Lully zelo hitro vzpenjal in slednjič postal skladatelj kraljeve instrumentalne glasbe. Ko je leta 1669 propadla Akademija Pierra Perrina, ki naj bi v francoski prestolnici uprizarjala opere, je Lully izkoristil priložnost in prepričal kralja, da jo je odkupil. Tako je nastala Kraljeva akademija za glasbo, s pomočjo katere je Lully pod patronatom Ludvika XIV. prav avtorsko začel nadzirati pariško operno življenje. Ustvaril je nov operni žanr, tragedie en musique oziroma *tragédie lyrique*, ki se je v marsičem razlikovala od italijanske opere. Prvenstvo je pripadlo kratkim točkam, velik delež je bil namenjen zboru in plesom, torej spektakelskim odskim predstavitev, veliko manj pomembna pa je bila virtuoznost pevcev in poleg tega je bilo v središču vedno slavljenje vladarja, ki s svojo *la grâce* posega v zgodbo. A Lully s svojim libretistom Philippom Quinaultom ni skrbel samo za tragedije, temveč se je povezal tudi z znamenitim

komediografom Molièrom, s katerim sta domislila poseben žanr *comédie-ballet*, hibridno zvrst, v kateri se je govornica beseda družila s pevskimi vložki in plesom.

Leta 1670 sta Lully in Molière ustvarila mojstrovino **Plemeni meščan**, katere nastanek je sprožilo naročilo samega Ludvika XIV. po obisku turškega veleposlanika v Parizu. Ta je namreč zakuhal diplomatsko nerodnost in strahovito užalil muhastega kralja, ki si ga je zato hotel privoščiti. Tako se v zgodbi prikrito smeši turške navade in hkrati nebrzdano željo po družbenem vzponu. Neizobraženi meščan Jourdain želi na vsak način postati plemič, zato se uči plesati, mečevati in muzicirati, svojo hčer pa hoče dati zamož aristokratu, čeprav je zaljubljena v Kleonta. Da bi pretental njenega očeta, se Kleont preobleče v turškega plemiča. Navdušeni Jourdain privoli v poroko z domnevnim pomembnim plemičem in postane predmet posmeha. V suito iz baletne komedije so vstavljeni številni orkestrski stavki iz opere, med drugim slavni Sprejem Turkov, v katerem se mešajo slogi različnih narodov.

Wolfgang Amadeus Mozart (1756–1791) je svoj zadnji, **27. klavirski koncert** napisal v poslednjem letu svojega življenja, ki mu ni prizanašalo. Skladateljeva slava je namreč vse bolj bledela, kar mu je prineslo resne finančne težave, poleg tega je bolehal njegova soproga, sam pa je zapadel v depresijo. Zaradi teh zunanjih okoliščin so številni raziskovalci Mozartovega opusa v koncertu prepoznali predvsem resignacijo in nostalgijo ter žalost in »večerno luč, ki naznaja konec življenja« (Cuthbert Girdlestone). In res je Mozart ženi Constanzi pisal: »Če bi ljudje videli v moje srce, bi me moralo biti močno sram [...] Zame je vse mrzlo – ledeno mrzlo«. Ampak ta koncert deluje bolj zadržano samo, če ga

primerjamo z njegovim predhodnikom, očitno pozunanjenim in bleščavim *Koncertom ob kronanju*. Dejansko je Mozart prav v tem času končal številna dela, ki izkazujejo predvsem veliko potenco in bistveno manj samopomilovanja: najprej je dokončal opero *Così fan tutte*, potem spevoigro *Čarobna piščal* in resno opero *La clemenza di Tito*, obenem pa je snoval znameniti *Rekviem*. Poteze, ki jih razpoznamo v poslednjem klavirskem koncertu, so v prvi vrsti znamenja slogovnih sprememb, katerih nadaljnji razvoj je na žalost prekinila skladateljeva smrt. Tako prevladujoči mehki ton koncerta izraža predvsem umirjenost in zrelo vedrino, kar dodatno potrjuje odrekanje enostavnim virtuoznim efektom, medtem ko izdatna uporaba pihal ustvarja zvočno toplino. Mozart je torej svoj koncertni opus zaključil brez junaških gest, a z vedrim nasmeškom.

Prvi stavek se pričinja nežno z mrmrajočo spremljavo, nato pa godala in pihala prinesejo lahkotno, nežno melodijo, ki se seli med instrumentalnimi skupinami. Klavir nastopi pritaženo z okrašenimi pasažami, ki se umikajo virtuoznosti. Izpeljevalni del sonatnega stavka uvede klavir z razvijanjem prve teme, nato pa nas skladatelj umetelno vodi prek skorajda dvajsetih različnih modulacij, dokler se ne povrne na izhodišče. Drugi stavek v tridelni pesemski obliki prinaša »sijočo melanholijo« – melodične poteze so zadržane, a hkrati tudi vedre. Šele v zadnjem stavku Mozart za hip oplazi virtuoznost. Oblika rondoja z dvema kadencama omogoča več razkazovanja pianistične tehnike, medtem ko je glavna tema vesela, svobodno žuboreča.

Leta 1761 je **Joseph Haydn** (1732–1809) postal namestnik kapelnika pri princu Paulu Esterházyju, velikem podporniku umetnosti, zlasti glasbe. Na prinčevem dvorcu v Eisenstadtu

je Haydn ostal kar trideset let in skrbel za sakralno glasbo, glasbeno gledališče, komorno glasbo, balet in simfonično glasbo. Stabilnost in glasbena infrastruktura sta mu omogočila, da je preizkušal različne možnosti in se postopoma dokopal do izčiščenih klasicističnih žanrov, zato ga upravičeno štejejo za očeta simfonije in godalnega kvarteta. Nasprotno od Paula pa njegov naslednik, Nikolaus Esterházy, ni imel posluha za umetnost, zato je razpusil orkester, Haydna pa namenil rento. Skladatelja to ni preveč zmotilo, saj si je medtem že zagotovil mednarodni sloves. Leta 1790 ga je angleški violinist in impresarij Peter Salomon povabil v London, kamor se je Haydn naslednje leto zares odpravil in nesel s seboj prvih šest t. i. londonskih simfonij. Koncerti s Haydnovo glasbo so bili na Otoku tako uspešni, da ga je sam Jurij III. poskušal prepričati, naj ostane. A medtem ko kralj ni imel uspeha, je Salomon med letoma 1794 in 1795 vendarle uspešno organiziral naslednjo Haydnovo angleško turnejo, in to z novimi šestimi simfonijami.

Med slednjimi je bila **Simfonija št. 101** s podnaslovom **»Ura«**, ki pa si ga ni izmislil Haydn sam, temveč navdušeno občinstvo. Za simfonijo sta tako kot za vse druge iz niza londonskih simfonij značilna povečan obseg in grandioznost v izrazu. Prvi stavek se pričinja s temačnim, a slovesnim počasnim uvodom v d-molu, ki vodi v živahni presto. Tega

tiho odpirajo violine, ki se jim v sončni vedrini kmalu pridružijo še ostale skupine. Stavek je zasnovan velikopotezno z dolgo izpeljavo, v kateri mrgoli domiselnih harmonskih in orkestracijskih preobratov. Drugi stavek se pričinja z znamenito evokacijo tiktakajoče ure, ki jo ustvarjajo pizzicati nižjih godal in staccati fagotov. Glavna tema, ki poteka nad tiktakanjem, je dostojanstvenega značaja, razvija pa se v dveh različnih ponovitvah, ki ju ločujeta dve kontrastni epizodi. Prva je dramatična in vznemirjena in poteka v kontrastnem molu, druga pa je kratka in postavljena v oddaljeni Es-dur. Tretji stavek je konvencionalen tridelni menuet. Bolj nenavaden je sredinski trio, kjer flavta nad pedalnim tonom prinaša vaško melodijo, ki se sprva zdi v harmonskem nesoglasju s spremljavo, a v drugi ponovitvi skladatelj to »napako« odpravi. Sklepni briljantni in energični stavek je zgrajen na podlagi precej enostavnih melodičnih idej. V oblikovnem pogledu imamo opravka z rondojem, v katerem se glavna tema še dvakrat ponovi, toda obe vmesni epizodi ne prinašata novega materiala, ampak sta zgrajeni na podlagi drobcev glavne teme. Posebno nenavadna je druga epizoda, ki vodi do dvojne fuge, v kateri inštrumenti pletejo bogato in kompleksno orkestrsko teksturo.

Gregor Pompe

SIMFONIČNI ORKESTER SWR

Simfonični orkester Jugozahodnega nemškega radia je nastal leta 2016 z združitvijo orkestrów iz Stuttgarta in Freiburga, zato ima še danes dve umetniški središči: dvorano

Liederhalle v Stuttgartu in Koncertno hišo v Freiburgu. Z letom 2025 je postal njegov šef dirigent in umetniški vodja François-Xavier Roth, ki je nasledil Teodorja Cur-

rentzisa. Stalnica orkestra so koncertni cikli v Stuttgartu, Freiburgu in Mannheimu ter nastopi na Glasbenih dnevih v Donaueschingenu in na festivalu v Schwetzingenu. Od leta 2020 je Simfonični orkester Jugozahodnega nemškega radia tudi rezidenčni orkester binkoštnega festivala v Baden-Badnu. Orkester redno gostuje na pomembnih odrih v Salzburgu, Hamburgu, Berlinu, Madridu, Barceloni, Varšavi in Londonu. Člani orkestra sodelujejo z vrhunskimi dirigenti (Herbert Blomstedt, Manfred Honeck, Pablo Heras-Casado, Ingo Metzmacher, Kent Nagano idr.) in solisti (Leif Ove Andsnes, Renaud Capuçon, Sol Gabetta, Isabelle Faust, Janine Jansen, Sabine Meyer). V letih 2024–2026 je umetniška partnerica orkestra violinistka Patricia Kopatchinskaja.

FRANÇOIS-XAVIER ROTH

Francoski dirigent François-Xavier Roth danes velja za enega najbolj vsestranskih dirigentov, saj njegov repertoar sega od baročne glasbe, izvajane na historičnih glasbilih, in del z železnega repertoarja do povsem sodobnih del. Mednarodno je zaslovel leta 2003 z ustanovitvijo orkestra Les Siècles, katerega člani igrajo na izvirna historična glasbila glasbo 19. in zgodnjega 20. stoletja. Z ansamblom je gostoval po Evropi, na Kitajskem in Japonskem ter nastopil na festivalih Berlin Musikfest, BBC Proms, Edinburgh in Enescu. V letih 2015–2024 je kot generalni glasbeni direktor vodil Orkester Gürzenich iz Kölna in tudi tamkajšnje Opero ter spodbujal nastanek in izvedbo številnih novih del. Leta 2025 je postal šef dirigent Simfoničnega orkestra Jugozahodnega nemškega radia, vse od leta 2017 pa je glavni gostujoči dirigent Londonskega

simfoničnega orkestra. Za svoje številne posnetke, ki jih večinoma izdaja pri založbi Harmonia mundi, je prejel vrsto nagrad, med drugim nemško nagrado glasbenih kritikov (2020), red legije časti in nagrado Kraljeve filharmonične družbe iz Londona (2024).

KRISTIAN BEZUIDENHOUT

Kristian Bezuidenhout je eden najbolj vsestranskih in vznemirljivih glasbenikov današnjega časa, dejaven predvsem kot čembalist in dirigent. Rodil se je v Južni Afriki, izobraževal pa v Avstraliji in na Eastmanovi glasbeni šoli v ZDA. Živi v Londonu. Po pianističnih začetkih se je posvetil historičnim glasbilom in študiral čembalo, fortepiano in historično izvajalsko prakso. Pri enaindvajsetih letih je zaslovel z zmago na tekmovanju v Bruggeu in odtlej redno sodeluje z vodilnimi orkestri, kot so Freiburški baročni orkester, Orkester Gewandhaus iz Leipziga, Orkester Concertgebouw, ter uglednimi dirigenti (John Eliot Gardiner, Philippe Herreweghe, Bernhard Haitink, Daniel Harding, Frans Brüggen, Trevor Pinnock, Giovanni Antonini) in solisti (Jean-Guihen Queyras, Isabelle Faust, Alina Ibragimova, Rachel Podger, Anne Sofie von Otter, Mark Padmore, Matthias Goerne). Vse bolj je dejaven tudi kot dirigent, predvsem glasbe 17. in 18. stoletja, in je glavni gostujoči dirigent Freiburškega baročnega orkestra in zasedbe English Concert. Njegova bogata diskografija obsega več kot trideset albumov, med drugim celotni Mozartov opus in Beethovnov koncerte. Kot solist in komorni glasbenik nastopa po vsem svetu.

(Jezikovni pregled Monika Jerič)

Napovedujemo in vabimo

**Vpis v
abonmaje**
Orkestrskega in
Komornega cikla
do 5. junija
in od 21. avgusta.

FESTIVAL LENT
26. JUNIJ
4. JULIJ 2026
MARIBOR, SLOVENIJA

**SIMFONIČNI
STAMPEDO**
LOUIE'S CAGE
PERCUSSION
SIMFONIČNI ORKESTER
SNG MARIBOR
SIMON KREČIČ, dirigent

Četrtek, 25. junij 2026,
ob 21.00, Trg Leona Štuklja,
Maribor

Festival Lent 2026

◀ NARODNI DOM MARIBOR ▶

Informacijska pisarna Narodnega doma Maribor

Uradne ure: od ponedeljka do petka med 10. in 13. uro ter uro pred prireditvijo.

Dvorana Union: uro pred prireditvijo.

☎ (02) 229 40 11, 229 40 50, 031 479 000

✉ vstopnice@nd-mb.si

🌐 www.nd-mb.si

VEČER 80let

RADIO CITY

Program je omogočila Mestna občina Maribor. Koncert je podprlo Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije.

Naklada: 450 izvodov, brezplačen izvod.